

GWYNNE o LANELWEDD yn sir Faesyfed

Ymddengys i deulu 'Gwyn' yn Lanelwedd gychwyn gyda mab ieuengaf i Rydderch ap Dafydd Goch Gwyn, o dylwyth mawr a changhennog Glanbrân (Llanyddyfri) a mannau eraill; y mae ymdriniaeth helaeth â'r tylwyth hwn yn *Old Wales* (gol. W. R. Williams), ii, iii (mynegai), ac argraffwyd achau, anghysion ar brydiau, yn *Theophilus Jones, Hist. of Brecknock*, 3ydd arg., iii, 199-200; iv, 246-8 - yr ach rhif 21 sy'n delio'n unswydd â Lanelwedd; ac yn *Bradney, Monmouthshire*, I, i, 408-9. Yr oedd RODERICK GWYNNE o Lanelwedd yn sirfy Maesyfed yn 1633. Breniniaethwr oedd ef, a bu'n casglu milwyr i'r brenin. Daeth ei ferch, SIBIL GWYNNE, yn wraig i'w châr GEORGE GWYNNE, Glanbrân (ganwyd 1623?), a wrwydodd yn 1645 y cynnig am heddwch a anfonodd uchelwyr Sir Gaerfyrddin i *Rowland Laugharne*, ac a fu ddywaith yn ddirprwywr dan Cromwell ac yn aelod seneddol dros sir Faesyfed yn 1654 a 1656; ond ymchwelodd wedyn at blaidd y brenin, ac yr oedd yn aelod seneddol dros Faesyfed yn yr Adferiad, ac yn sirfy Mynwy (sir ei fam) yn 1663. Mab hynaf y briodas hon oedd Syr ROWLAND GWYNNE (1660 - 1726), a aeth i Coleg S. Ioan yn Rhodychen ac i Gray's Inn, ac a fu'n aelod seneddol am 23 blynedd o'r bron; dros sir Faesyfed 1678-85, dros Frycheiniog 1689-90, 1698, 1700-1, a thros fwreisderf yn Lloegr yn y blynnyddoedd eraill. Er i Siarl II ei urddo'n farchog (1680), Chwig pendant oedd Rowland Gwynne, a chenir ei glod gan Macaulay yn ei *History*. Efe a awgrymodd y 'Liw o Ffyloddeb' i Wiliwm III yn 1696, a bu'n selog amddiffyn y canghellor Somers. Daliodd swydd yn y Llys dan Wiliwm a Mari, ond collodd ffafri y frenhines Anne, a bu farw 24 Ionawr 1725-6 'within the Fleet,' h.y. yn fethdalwr. Beth yn union a ddaeth o Lanelwedd ar y pryd, nid eglurir yn unman, ond daw i'r golwg yn nes ymlaen yn eiddo i *Gwynniaid* y Garth.

Awdur

Yr Athro Emeritus Robert Thomas Jenkins, (1881 - 1969)

Darllen Pellach

'The Gwynnes of Glanbran,' *Old Wales a monthly magazine of antiquities for Wales and the Borders* (Talybont Breconshire 1905-1907), Vol. ii, [tt.326-331](#); Vol. iii, [tt.97-103](#); [tt.220-221](#); [tt.251-254](#); [tt.285-288](#); [tt.289-304](#); [tt.351-352](#); [tt.358-369](#); [tt.374-376](#)

Dyddiad cyhoeddi: 1953

Hawlfraint Erthygl: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/>

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n [tudalen codi arian](#) am ragor o wybodaeth.

Jenkins, R. T., (1953). GWYNNE o LANELWEDD yn sir Faesyfed. *Y Bywgraffiadur Cymreig*. Adferwyd 18 Tac 2024, o <https://bywgraffiadur.cymru/article/c-GWYN-LLA-1633>

LLGC
Llyfrgell
THE NATION

Nodol gan
Llywodraeth Cymru
Controlled by
Welsh Government